

İQTİSADİYYAT

www.iqtisadiyyat.com

Həftəlik iqtisadi, ictimai-siyasi, müstəqil qəzet

Qiyməti razılaşma yolu ilə

Qəzet 1999-cu ildən çıxır

İLHAM ƏLİYEV: “İNDİ GƏLƏCƏYƏ BAXMALIYIQ VƏ BÖLGƏMİZDƏ ƏMƏKDAŞLIQ HAQQINDA DÜŞÜNƏLİYİK”

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev martın 9-da Türkiyə Böyük Millət Məclisinin Xarici əlaqələr komissiyasının sədri Akif Çağatay Kılıçın başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib. Nümayəndə heyətinin üzvlərini salamlayan Prezident İlham Əliyev deyib:

-Sizin səfəriniz, əlbəttə, böyük önəm daşıyır. Çünki parlamentlərarası əlaqələrimiz də çox uğurla inkişaf edir. Həm ikitərəfli formatda, həm beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində daim bir yerdəyik, bir-birimizi dəstəkləyirik. Əlbəttə ki, İkinci Qarabağ müharibəsi zamanı Türkiyə tərəfindən göstərilən dəstək, bildiyiniz kimi, bütün Azərbaycan xalqını çox məmnun etdi. Bu, təbiidir. Çünki iki qardaş ölkə daim bir-birinin yanındadır. Əziz qardaşım hörmətli Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğanın ilk saatlardan bizə verdiyi siyasi və mənəvi dəstək, əlbəttə ki, bizi çox ruhlandırırdı. Eyni zamanda, Türkiyə Böyük Millət Məclisinin rəhbəri hörmətli Mustafa Şentop və parlament üzvləri də bizə həmrəylik və dəstək

göstərmişlər. Yəni, bu müharibə günləri bir daha göstərdi ki, bizim xalqlarımız nə qədər bir-birinə bağlıdır, nə qədər bir-birinə sevgi ilə və hörmətlə yanaşır. Bu yaxınlarda İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının Zirvə görüşündə də əziz qardaşım hörmətli Prezident Azərbaycan haqqında, bizim Zəfərimiz haqqında çox gözəl sözlər demişdir. Bildiyiniz kimi, bu Zəfəri qeyd etmək üçün ötən ilin sonunda Bakıda hərbi parad keçirilmişdir. Onu da bildirməliyəm ki, Türkiyənin mətbuatı, bütün ictimai qurumları bu müharibə dövründə Azərbaycana çox böyük dəstək göstərdilər. Biz bunu çox yüksək qiymətləndiririk. Bu gün bizim bölgəmizdə yeni vəziyyət yaranmışdır, yeni reallıq yaradılmışdır. Artıq Dağlıq Qarabağ münaqişəsi tarixdə qaldı, artıq həll edildi, bitdi. İndi gələcəyə baxmalıyıq və bölgəmizdə əməkdaşlıq haqqında düşünməliyik, xüsusilə nəqliyyat layihələrinin həyata keçirilməsi, Zəngəzur dəhlizinin açılması çox önəmli məsələlərdən biridir. Əminəm ki, birgə səylərlə buna da nail olacağıq. Siz bir daha ürəkdən salamlayıram. Xoş

gəlmisiniz.

Türkiyə Böyük Millət Məclisinin Xarici əlaqələr komissiyasının sədri Akif Çağatay Kılıç deyib:

-Hörmətli cənab Prezident, əvvəlcə mən də hörmətli Prezidentimizin Sizə salam və sevgilərini çatdırmaq istəyirəm. Həmçinin Məclis sədriminə də Sizə sevgi, salam və ehtiram-

ları var. Təbii ki, biz Türkiyə Böyük Millət Məclisinin Xarici əlaqələr komissiyasının üzvləri olaraq, Sizin böyük Zəfərinizdən həm çox məmnunluq duyuruq, həm də bu mənada birlik və bərabərliyimizi bir daha göstərmək üçün Sizi ziyarət etmək istədik. Bizi qəbul etdiyiniz üçün Sizə təşəkkürümüzü bildiririk.

Cənab Prezident, Türkiyə Böyük Millət Məclisində Sizin bu uğurunuzu, bu liderliyinizi və Siz də dediyiniz kimi, bölgənin tarixində dönüş nöqtəsi olan bu mübarizənizi dəstəkləyən dörd siyasi partiyanın, - bilirsiniz, Türkiyə Böyük Millət Məclisi bu barədə bəyanat qəbul etdi, - təmsilçiləri olaraq buradayıq.

YENİ AZƏRBAYCAN PARTİYASI NƏİNKİ AZƏRBAYCANIN, CƏNUBİ QAFQAZIN ƏN BÖYÜK SİYASİ PARTİYASIDIR

Martın 5-də Yeni Azərbaycan Partiyasının VII qurultayı keçirilib.

Azərbaycan Prezidenti, Yeni Azərbaycan Partiyasının Sədri İlham Əliyev qurultayda videoforformatda çıxış edib.

Prezident İlham Əliyevin giriş nitqindən:

-Partiyamızın VI qurultayından üç il ötür. Bu illər ölkəmiz üçün, bölgəmiz üçün həlledici illər olmuşdur. Üç il ərzində ölkə həyatında bir çox önəmli hadisələr baş vermişdir. Təbii ki, onların arasında ən önəmliəsi ərazi bütövlüyümüzün bərpa edilməsi, Vətən müharibəsində parlaq Qələbənin qazanılmasıdır. Azərbaycan öz ərazi

bütövlüyünü bərpa etdi, tarixi ədaləti bərpa etdi, işğalçıları əzəli torpaqlarımızdan qovdu və beləliklə, tarixi ədalət bərpa olundu. Bizim şanlı Qələbəmiz qürur mənbəyimizdir. Bu gün bizim Qələbəmiz dünyanın aparıcı ölkələrinin aparıcı ali məktəblərində öyrənilir. Azərbaycan xalqı birlik, həmrəylik göstərdi. Azərbaycan Ordusu rəşadət, qəhrəmanlıq, peşəkarlıq göstərdi. Bütün xalqımız bir yumruq kimi birləşib, düşməmə sarsıdıcı zərbələr vurub öz tarixi torpaqlarını işğalçılardan azad etmişdir. Biz bu tarixi missiyanı yerinə yetirdik. Mən son 17 il ərzində münaqişə ilə bağlı bütün çıxışlarımda

deyirdim ki, heç vaxt Azərbaycan xalqı bu işgalla barışmayacaq. Heç vaxt Azərbaycan imkan verməyəcək ki, tarixi, əzəli torpaqlarında ikinci erməni dövləti yaradılsın. Heç vaxt bizi tam qane etməyən razılaşma ilə barışmayacağıq və müharibədən əvvəl müxtəlif çıxışlarda, müsahibələrdə deyirdim ki, bizə hansısa yarımçıq sülh müqaviləsi lazım deyil. Biz ərazi bütövlüyümüzü tam bərpa etməliyik. Biz tarixi ədaləti tam bərpa etməliyik. Çünki yarımçıq razılaşma bizim xalqımızın maraqlarına cavab vermirdi, tarixi ədalətə cavab vermirdi. Yarımçıq razılaşma istər-istəməz gələcək

“Müstəqillik bizim ən böyük sərvətimizdir, ən böyük dəyərimizdir. Müstəqillik illərində biz bir amalla yaşayırdıq ki, doğma torpağımızı düşmənin əlindən alaq, işğaldan azad edək və ərazi bütövlüyümüzü bərpa edək. Biz buna nail olduq”.

İlham Əliyev

də müharibə risklərini artırma bilərdi. Bizə isə tam, mütləq qələbə lazım idi. Biz bu mütləq qələbəni qazandıq, düşməni darmadağın etdik, düşmənin ordusunu məhv etdik və istədiyimizə nail olduq. Ötən son 3 il ərzində prezident və parlament seçkiləri keçirilmişdir. Prezident və parlament seçkilərinin ölkəmizin müasir həyatında xüsusi yeri vardır. Xüsusilə nəzərə alsaq ki, prezident və parlament seçkilərində ölkəmizdə gedən islahatlar daha bir mərhələyə qədəm qoydu və bu gün Azərbaycan genişmiqyaslı islahatlar aparan ölkədir. Biz gündəlik həyatda, ölkəmizin iqtisadi göstəricilərində, sosial sahədə əldə edilmiş nailiyyətlərdə görürük ki, bu islahatların çox böyük əhəmiyyəti var. Eyni zamanda, ictimai-siyasi iqlimin sağlamlaşdırılmasında da bizim təşəbbüslərimizin, islahatlarımızın böyük rolu vardır. Prezident seçkilərindən sonra bəyan etdiyim proqram icra olunur və biz ardıcılıqla öz

hədəflərimizə çatırıq. Bu gün Yeni Azərbaycan Partiyasının VII qurultayının keçirilməsinin zərurəti məhz bu səbəblərdən doğur. Yeni bir vəziyyət yaranmışdır, bu vəziyyəti biz yaratmışıq. Biz reallıqları yaradan ölkəyik. Bundan əvvəlki dövrlərdə də bizim təşəbbüslərimizlə reallaşan bir çox layihələr bölgəyə yenilik gətirdi, əməkdaşlığın yeni formatlarını şərtləndirdi. Bizim uğurlu enerji siyasətimiz, nəqliyyat siyasətimiz nəinki enerji və nəqliyyat dəhlizlərinin yaranmasına gətirib çıxardı, eyni zamanda, bölgədə və geniş mənada Avrasiya məkanında yeni əməkdaşlıq formatlarını yaratdı. Bu gün bu layihələr ətrafında birləşən və bu layihələri bizimlə bərabər icra edən ölkələrin sayı artmaqdadır. Bu, istər-istəməz həmin ölkələr arasında, hətta əvvəlki dövrlərdə bir-biri ilə o qədər isti münasibətləri olmayan ölkələr arasında da əməkdaşlığı labüd edir. Ona görə son vaxtlar bizim siyasətimizlə

bağlı dünyada gedən düzgün təhlillər və bizim fəaliyyətimizə verilən yüksək qiymət həqiqəti tam əks etdirir. İkinci Qarabağ müharibəsinin nəticələri də bölgə üçün yeni reallıqlar yaratmışdır. Bölgədə yeni əməkdaşlıq imkanları yaranmışdır. Uzunmüddətli sülhün təmin edilməsi üçün çox önəmli şərtlər yaradılmışdır və eyni zamanda, ölkəmizdə də yeni dövrə qədəm qoymaq üçün yeni imkanlar yaranıb. Biz bütün işləri ardıcılıqla edirik və əgər son 17 illik tariximizə nəzər salsaq görürük ki, qarşıya hədəflər qoyulurdu, hədəflər düzgün müəyyənləşirdi, biz bu hədəflərə çatırdıq və ondan sonra qarşıma yeni hədəfləri qoyurduq. Beləliklə, həm siyasi, həm iqtisadi sahədə dayanıqlı inkişafı təmin etdik, beynəlxalq aləmdə Azərbaycanı çox böyük nüfuz və hörmətə malik olan ölkəyə çevirdik və əsas məsələmizi - ərazi bütövlüyümüzün bərpasını təmin etdik.

Prezident İlham Əliyev yekun nitqində deyib:

-Partiyamızın VII qurultayı ölkəmizin ictimai-siyasi həyatında önəmli hadisədir. Yeni Azərbaycan Partiyası nəinki Azərbaycanın, Cənubi Qafqazın ən böyük siyasi partiyasıdır. Partiyamızın böyük ənənələri var. Qeyd olunduğu kimi, biz gələn il, partiyamızın 30 illik yubileyini keçirəcəyik. Hesab edirəm ki, partiya yenilənmiş formatda, o cümlədən rəhbər orqanlarında təmsil olunan namizədləri nəzərə alsaq daha fəal olacaq, ölkə qarşısında duran problemləri daha fəal icra edəcəkdir. Həyat dəyişir, zaman dəyişir. Bir daha demək istəyirəm ki, biz ən müasir təcürbəni Azərbaycanda bütün sahələrdə tətbiq etməliyik, o cümlədən siyasi islahatlar sahəsində. Əminəm ki, partiyanın rəhbər orqanlarında təmsil olunan üzvləri fəal olacaqlar, partiyamızın fəaliyyətində öz rolunu oynayacaqlar, ümumi işimizi öz töhfəsini verəcəklər ki, partiyamız bundan sonra da ölkəmizin aparıcı siyasi qüvvəsi olaraq qalsın. Mən buna şübhə etmirəm. Bizim dost partiyalarımızın bu gün partiyamıza qoşulması da bunu göstərir. Bu da

çox önəmli, əlamətdar hadisədir. Bu da siyasi sistemimizin təkmilləşdirilməsi istiqamətində atılan növbəti addımdır və eyni zamanda, göstərir ki, partiyamızın həm məramı, həm proqramı, fəaliyyəti və əldə etdiyi nailiyyətlər dost partiyalar üçün də cəlbedicidir. Əminəm ki, bir neçə partiyanın Yeni Azərbaycan Partiyası ilə birləşməsi partiyamızı gücləndirəcəkdir. Bu partiyaların üzvlərini biz qəbul edirik, onlara bizim ailəyə “Xoş gəlmisiniz!” deyirik və birgə fəaliyyətlə bağlı əlbəttə ki, əlavə addımlar da atılacaqdır. Bütün bunları nəzərə alaraq hesab edirəm ki, partiyamızın yeni proqramı da hazırlanmalıdır. Bu proqram yeni dövrlə bağlı bütün məsələləri özündə ehtiva etməlidir. İdarə heyətinə tapşırıq veririk ki, 3 ay ərzində partiyamızın yeni proqramı hazırlansın və təqdim edilsin. Görüləcək işlərə qayıtdıqda, mən xüsusilə şəhid ailələrinə göstərilən dəstəyi qeyd etmək istəyirəm. Partiyamızın fəalları bu sahədə də fəal olmalıdırlar, dövlət öz üzərinə düşən vəzifəni icra edir. Müharibədən 4 ay keçməsinə baxmayaraq, artıq 1500 şəhid ailəsi və müharibə əlli üçün mənzillərin təqdim edilməsi məra-

simi də keçirilmişdir. Keçən il şəhid ailələrinə verilən mənzillərin sayı 1572 idi, bu, rekord göstəricidir. Bu il isə 3 minə yaxın şəhid ailəsi və müharibə əli yeni mənzillər alacaq. Bildirməliyəm ki, beləliklə, Bakı, Sumqayıt şəhərlərində və Abşeron rayonunda növbədə dayanan, o cümlədən ilk növbədə Birinci Qarabağ müharibəsinin şəhid ailələrinin nümayəndələrinə tam şəkildə mənzillər, evlər veriləcəkdir. Növbəti illər ərzində bu gün növbədə dayanan Birinci və İkinci Qarabağ müharibəsinin şəhidlərinin yaxınlarına mənzillər veriləcəkdir. Ancaq şəhid ailələrimizə qayğımız mənzillərin, yaxud da ki, avtomobillərin verilməsi ilə bitmir. Yeni Azərbaycan Partiyasının nümayəndələri bu kateqoriyadan olan insanlara daim qayğı, diqqət göstərməlidir. Eyni zamanda, qazılarımız da dövlət tərəfindən bütün lazımi müalicə vasitələri ilə təmin edilir, ən müasir protezlər sifariş olunubdur. Müharibə zamanı sağlamlığını itirən qazılarımızı biz tezliklə normal həyata qaytaracağıq. Onu da bildirməliyəm ki, bizə bu məsələdə xaricdən gələn həkimlər də kömək göstərirlər. Bir neçə ölkədən həkimlər artıq Azərbaycana gəlmişlər, əməliyyatlar apa-

rırlar, kömək göstərirlər. Bu xoş məsələyə görə bütün xarici dostlarımızı da təşəkkürümü bildirirəm. Həmçinin biz Böyük Qayıdış proqramı icra olunmağa başlayanda məcburi köçkünlərin öz doğma torpaqlarına qaytarılması prosesinə də start verəcəyik və burada da Yeni Azərbaycan Partiyasının üzvləri, fəallar ön planda olmalıdırlar, öz rolunu oynamalıdırlar. Çünki bu proses müəyyən zaman kəsiyində baş verəcək. Biz bir gündə, yaxud da ki, bir il, ya iki ildə dağılmış bütün şəhər və kəndlərimizi bərpa edə bilmərik. Ona görə burada ardıcılıq, əlbəttə ki, gözləniləcək. Bu ardıcılıqla bağlı, əlbəttə, hesab edirəm ki, ilk növbədə, ən ağır vəziyyətdə yaşayan məcburi köçkünlərə üstünlük verilməlidir. Çünki 300 mindən çox məcburi köçkün dövlət tərəfindən evlərə, mənzillərə təmin edilib, onların məişət şəraiti yaxşıdır. Ancaq hələ də uşaq bağçalarında, yataqxanalarda və digər yarırsız, yeni uyğunlaşdırılmış binalarda köçkünlər yaşayır və burada da sosial ədalətin gözlənilməsi üçün Yeni Azərbaycan Partiyasının fəalları öz rolunu oynamalıdırlar. Bizim üstünlüyümüz ondan ibarətdir ki, Azərbaycanda yaşayan bütün

xalqların nümayəndələri özlərini rahat hiss edirlər, öz ailəsində, öz doğma torpağında hiss edirlər. Xalqlar arasındakı dostluq, mehriban münasibət bizim böyük sərvətimizdir. Biz bunu qorumalıyıq. Müharibənin nəticələrindən biri də əlbəttə ki, bu gün müzakirə mövzusu olan Zəngəzur dəhlizidir. Zəngəzur dəhlizi tarixi nailiyyətdir. Üçtərəfli Bəyanatda xüsusilə bu məsələnin əks olunması bizim, eyni zamanda, böyük siyasi qələbəmizdir. Hazırda Zəngəzur dəhlizinin fəaliyyəti istiqamətində fəal işlər aparılır, bir çox təkliflər var, artıq bir çox nəqliyyat-kommunikasiya layihələri masa üzərindədir, müzakirə edilir və bu, bizim növbəti tarixi uğurumuz olacaqdır. Müstəqillik bizim ən böyük sərvətimizdir, ən böyük dəyərimizdir. Müstəqillik illərində biz bir amalla yaşayırdıq ki, doğma torpağımızı düşmənin əlindən alaıq, işğaldan azad edək və ərazi bütövlüyümüzü bərpa edək. Biz buna nail olduq. Beləliklə, bir çox hallarda dediyim kimi, bugünkü qurultayı da bu sözlərlə yekunlaşdırmaq istərdim: “Qarabağ bizimdir, Qarabağ Azərbaycanıdır!”.

“Türkiyənin güclü olması Azərbaycan və bütün digər müttəfiqlərin də güclü olması deməkdir”

Bu sözləri Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev martın 4-də İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının XIV onlayn Zirvə toplantısında videoformatda çıxış edərkən deyib.

O, bildirib: - Türkiyə bizim qardaşımızdır. Türkiyə bizim böyük müttəfiqimizdir. Azərbaycan xalqı Türkiyə kimi müttəfiqi olmasından çox məmnundur. Azərbaycan və Türkiyə xalqları və əminəm ki, dünyada bir çoxları Prezident Ərdoğanın Türkiyənin yalnız dünyada ən önəmli güc mərkəzlərindən birinə çevrilməsində deyil, eləcə də regionda təhlükəsizliyin təmin edilməsindəki tarixi rolundan açıq şəkildə xəbərdardırlar. Türkiyə geniş regionda təhlükəsizlik və sabitliyin təmin olunmasında çox önəmli rol oynayır. 2020-ci ildə Azərbaycan öz torpaqlarının Ermənistan tərəfindən 30 ilə yaxın davam edən işğalına hərbi-siyasi yollarla son qoydu. Ermənistan üzərində döyüş meydanında əldə edilmiş hərbi Zəfər siyasi yollarla tam təmin edildi. BMT Təhlükəsizlik Şurasının 1993-cü ildə qəbul edilmiş və Ermənistan qoşunlarının Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərindən dərhal, tam və qeyd-şərtsiz çıxarılmasını tələb edən qətnamələri 27 il kağız üzərində qalmışdı. Azərbaycan özü həmin qətnamələrin icrasını təmin edərək ərazi bütövlüyünü bərpa etdi. İşğalçılar qədim Azərbaycan torpağı olan Qarabağdan qovuldu. 44 gün ərzində Ermənistan ordusu tam darmadağın edildi. 2020-ci il noyabrın 10-da Azərbaycan Ermənistanı kapitulyasiya aktı imzalamağa məcbur etdi. Otən il sentyabrın 27-də və 28-də - müharibənin birinci və ikinci günü qardaş Pakistan və Əfqanıstan Ermənistanı işğala son qoymağa, BMT Təhlükəsizlik Şurasının müvafiq qətnamələrini icra etməyə çağırış və Azərbaycanın ərazi bütövlüyünə öz dəstəklərini ifadə etmişlər. Mən bizi dəstəklədiklərinə görə onlara dərin təşəkkürümü bildirirəm. İşğal zamanı Ermənistan işğal etdiyi ərazilərdə Azərbaycanın kənd və şəhərlərini, bütün mədəni və dini abidələrini qəsdən dağıtmışdır. Bizim məs-

cidlər donuz və inək saxlanılan yerlərə çevrilmişdir. Bu, bütün İslam dünyasına qarşı düşmənçilikdir. Azərbaycan xalqının mədəni və dini irsinin qəsdən dağıdılması və təhqir edilməsi faktları beynəlxalq media nümayəndələri tərəfindən əks etdirilmişdir. Biz islamofobiya qarşı mübarizə aparmalı və İslamın həqiqi dəyərlərini - sülh, tolerantlıq və ədalətə təşviq etməliyik. Bu mənada, qardaş Pakistanın təşəbbüsü ilə İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının martın 15-nin Beynəlxalq İslamofobiya ilə Mübarizə Günü elan olunması qərarını alqışlayırıq. Azərbaycan Avrasiyada enerji təhlükəsizliyini təmin edən mühüm tərəfdaş ölkədir. Cənub Qaz Dəhlizi 2020-ci il dekabrın 31-də istismara verildi. Yeddi ölkəni birləşdirən 3500 kilometr uzunluğunda Cənub Qaz Dəhlizi dünyanın ən böyük enerji infrastrukturunu layihələrindən biridir. Azərbaycan Şərqi-Qərbi, Şimal-Cənub və Şimal-Qərbi nəqliyyat dəhlizləri kimi regional bağlantı layihələrində fəal iştirak edir və ölkəmiz Avrasiyanın əsas və etibarlı nəqliyyat və logistika mərkəzlərindən birinə çevrilib. Biz öz tərəfdaşlarımızla birgə Azərbaycanın nəqliyyat infrastrukturunu Lapis Lazuli nəqliyyat dəhlizi ilə birləşdirdik və nəqliyyat sahəsində çoxtərəfli əməkdaşlıq üçün geniş imkanlar yaratdıq. Biz indi gələcək haqqında düşünrük. Biz bölgədə sülh və sabitliyi təmin etmək üçün bir çox ölkələri birləşdirən nəqliyyat layihələrini müzakirə etməyə başlamışıq. Azərbaycan, Türkiyə və İran bölgədə nəqliyyat layihələrinin icrası ilə bağlı vahid mövqe sərgiləyir. Ermənistan da özünü normal apararsa, bu prosesdən faydalana bilər. Bu xüsusda qeyd etmək istərdim ki, Azərbaycanın tarixi əsaslı olan Zəngəzurdan keçəcək və Azərbaycanın ərazisi hissəsi ilə ölkəmizin ayrılmaz hissəsi Naçıqvan Muxtar Respublikasını və Türkiyəni birləşdirəcək yeni bağlantı dəhlizi regionda nəqliyyat sektorunda yeni imkanlar yaradacaq. Biz İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının üzv dövlətlərini Zəngəzur dəhlizindən faydalanmağa dəvət edirik.

Ərdəbildə İranla Azərbaycanın birgə sənaye şəhərciyi salınacaq

“Ərdəbil vilayətində İran ilə Azərbaycanın birgə sənaye şəhərciyi yaratması iki qonşu və dost ölkənin iqtisadi inkişafına böyük təkan verəcək”. Bu sözləri İranın Sənaye, Mədən və Ticarət naziri Əlirza Rəzm Hüseyni deyib. Nazir Ərdəbil vilayətinin Parsabad şəhərciyinin salınacağı əraziyə baxış keçirib. Bildirib ki, sənaye şəhərciyi həm iki ölkənin iqtisadi əlaqələrini artıracaq, həm də ayrılıqda ölkələrdə sosial vəziyyətin inkişafına

təkan verəcək. Şəhərciyə müştərək sərmayələrin yatırılması da nəzərə tutulub ki, bunun da nəticəsində zavod və fabriklər inşa ediləcək. Burada istehsal olunan məhsullar ixrac edilməklə yanaşı, daxili bazarların tələbatını da ödəyəcək. O deyib ki, sənaye şəhərciyinin Ərdəbilin Parsabad qəsəbəsi yaxınlığında sənaye şəhərciyinin salınacağı əraziyə baxış keçirib. Bildirib ki, sənaye şəhərciyi həm iki ölkənin iqtisadi əlaqələrini artıracaq, həm də ayrılıqda ölkələrdə sosial vəziyyətin inkişafına

ki, bu da istehsal olunan məhsulların ixracı üçün əlverişlidir. Nazir qeyd edib ki, sənaye şəhərciyinin salınması və birgə sərmayənin yatırılması üçün İran və Azərbaycan böyük iqtisadi potensialı var.

“Türk şirkətləri Xəzərdəki yataqların işlənilməsində əməkdaşlığa hazırdır”

“Türk şirkətləri Xəzər dənizindəki neft və qaz yataqlarının

işlənilməsində əməkdaşlıq etməyə hazırdır. Bununla bağlı niyyəti tərəflərə çatdırmışıq”. “TRT Haber” xəbər verir ki, bunu Türkiyənin Xarici İşlər naziri Mövlud Çavuşoğlu Türkmənistan ilə Azərbaycanın Xəzər dənizindəki “Dostluq” yatağının karbohidrogen resurslarının birgə kəşfiyyatı

və işlənməsinə dair imzalandıqları razılaşmaya münasibət bildirərkən söyləyib. “Burada məsələlərdən biri çıxarılacaq qaz və neftin hazırda fəaliyyətdə olan boru xətləri üzərindən Türkiyəyə çatdırılmasıdır. Hər mənada əməkdaşlıq imkanı var”, – o vurğulayıb.

Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu ilə Rusiyadan Türkiyəyə taxıl və kəpək nəql olunub

“ADY Express” MMC Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu vasitəsilə Rusiyadan Türkiyəyə taxıl və buğda kəpəyi nəql edib. MMC-dən bildirilib ki, 13 örtülü vaqonda 780 ton taxıl Rusiyanın Tatarskaya stansiyasından (Qərbi-Sibir dəmir yolu), 8 taxıladaşıyan vaqonda 480 ton buğda kəpəyi isə Şadrinsk stansiyasından (Cənub-Ural dəmir yolu) göndərilib. Rusiya-Azərbaycan sərhədində yerləşən Yalama stansiyasından keçən yüklər daha sonra Böyük-Kəşik və daha sonra Gürcüstanın Axalkalaki stansiyasına çatdırılıb. Burada vaqonlarda təkarütləri dəyişdirildikdən sonra taxıl və kəpək Türkiyənin

Qars şəhərinə yola salınıb. Taxıl yükü ümumilikdə 4745 kilometr, buğda kəpəyi isə ümumilikdə 4054 kilometr məsafəni qət eddikdən sonra təyinat nöqtəsinə çatdırılıb. Yük-

lərin nəqlini “ADY Express” MMC tərəfdaşları ilə – “RJD Logistika” (Rusiya), “GR Logistics” (Gürcüstan) və “Pasifik Eurasia Logistics” (Türkiyə) şirkətləri ilə həyata keçirib.

Azərbaycan ekoloji təsirinə görə böhran dövrü yaşayan qlobal avtomobil sənayesinin yenidən dirçəlişi üçün öz qəti sözünü deməyə qadirdir

Rafiq MEHDİYEV,
Beynəlxalq Şərq Neft
Akademiyasının (Azərbaycan) və
Beynəlxalq KEYS Akademiyasının (ABŞ) həqiqi
üzvü, Beynəlxalq
Avtomobil Mühəndisləri Cəmiyyətinin - SAE
(ABŞ) üzvü, t.e.d., prof.

(əvvəli ötən sayımızda)

Türkiyədəki fəaliyyətimdə ən diqqətəlayiq işlərimdən biri İstanbul Texnik Ünivesiteti (İTU) ilə MOTOSAN firmasının dövlət dəstəklı layihəsinin icrası sayəsində 2005-ci ildə Türkiyədə bir ilk olaraq 100% yerli imkanlarla 3 silindrli, üstdən idarə olunan, 4 klapanlı qaz turbinli, ara soyuduculu, qaz emissiyası isə bu günün standart səviyyəsində olan yeni nəsil yerli dizel mühərrikini istehsal edə bildik. Bununla Türkiyədə nəinki avtotraktor motorları, hətta tank motoru belə istehsal etmək üçün lazımi elmi potensialnı və bacarıqlı mühəndisləri olan yan sənayenin olduğunu diqqətə çatdırı bildik. Türkiyədəki fəaliyyətimin ikinci diqqətəlayiq nəticəsi isə İTU və TUMOSAN firması ilə orıaq çalışmalarımla dünyada bir ilk olaraq TUMASAN traktorunun 100% maye qaz yanacağı LPG ilə də işləyə bilmə üsulunun - yeni üstün motor texnologiyasının sənayedə tətbiqi oldu. №:10738052.9, 2012-ci il Türkiyə Patenti ilə qorunan bu üsulun əsas fərqləndirici cəhəti porşen üzərindəki yanma kamerasının təxmini olaraq bir yarımdan zəngin tərkibli yanıcı qarışığın, digər yarisında isə sadəcə havanın yer alması ilə yanma mexanizminin iki mərhələ şəkildə cərəyan etməsi təmin edilir. 60-70 il əvvəl Moyrer (“M-Proses”) və Rikardo tərəfindən kəşf edilmiş motorlarda bənzər əlamətlər olduğu üçün bu üsula, eyni mövzuda diplom lahiyasını icra edən İTU tələbələrimin təklifi ilə, mənə də hörmət əlaməti olaraq simvolik olaraq “MR-Proses” yanma mexanizmi adı verildi. Bu yanma mexanizmi ilə işləyən porşenli mühərriklərdə heç bir əlavə konstruktiv dəyişiklik aparmadan həm qılgıcmla alışıma - Otto prinsipi (benzin və qaz yanacaqlarından - CNG, LNG və LPG istifadə etməklə), həm də özü-özünə alışıma - Dizel prinsipi ilə (dizel yanacağından istifadə etməklə) yüksək performans və yanacaq qənaətliliyi və çox az miqdarda ziyanlı qaz emissiyası ilə işləmə imkanı əldə edilir. Bu keyfiyyət daxili yanma mühərrikləri tarixində ilk dəfə əldə olunmuş nailiyyət sayılır. Məlumdur ki, nisbətən ağır yanacaqlarla çalışan müasir dizel motorlarında da yanacaq-hava qarışığının homogen hala gətirilməsi vacib şərt hesab edilir. Bunun üçün BOSCH, SIEMENS və DELPHI kimi məşhur şirkətlər tərəfindən son 15-20 ildə istehsalı mənimsənilən Common

Rail (Ortaq Yollu) elektron yanacaq püskürmə sistemi geniş istifadə olunur. Sistemin vacib üstünlükləri: yanacağı çox yüksək – hiper təzyiqlə (>1500 bar) püskürməklə mikrotəz (atomlaşdırma) halına gətirə bilmək qabiliyyəti, mühərrikin yük və sürət rejimlərindən asılı olaraq işçi parametrlərinə avtomatik nəzarət, yol şəraitinə uyğunlaşma, avtomatik diaqnostika və s. hesab edilir. Sistemin çox dəlikli (5, 8, hətta12 ədəd) injektorlarının köməyi ilə 1500-2500 bar təzyiqlə porşen üzərindəki “açıq” tipli yanma kamerası həcminə püskürülən yanacaq, mikrotəz halına gətirilərək sıxılmış hava ilə mümkün qədər homogen qarışdırılması təmin edilir. Bununla mühərrikin performans və yanacaq qənaətliliyinin artırılması, işlənmiş qazlarla atmosferə atılan tüstü (qurum) dumanının xeyli azaldılması təmin edilsə də, yanma zamanı yaranan azot oksidləri (NOx) miqdarı işlənmiş qaz emissiyası standartlarının tələb etdiyi müasir səviyyədən dəfələrlə yüksək olur. Bunun səbəbi odur ki, çox delikli injektordan yanacağın püskürmə təzyiqi artdıqca alışımanın gecikmə periodu ərzində mikrotəz halında yığılan yanacağın miqdarı da artaraq daha çox yanacağın anidən partlama xarakterli öz-özünə alışımasıdır. Nəticədə yanma təzyiqi yüksək sürətlə qalxaraq yanmış qazların temperaturunu yüksəldir və hava ilə silindirə sorulmuş azotun oksidləşmə reaksiyalarını Y.Zeldovıç nəzəriyyəsinə uyğun olaraq sürətləndirərək işlənmiş qazlarla atmosferə atılan NOx qazlarının miqdarını artırır. Bundan başqa, sürətlə yüksələn yanma (partlama) təzyiqi mühərrikin sərt səslə (gurultu) işləməsinə və porşen-satun qrupu parçalarının tez yeyilib sıradan çıxmasına da səbəb ola bilər.

Hal-hazırda Volkswagen, Peugeot, Renault, Nissan və s. dizel motorlu avtomobillərin azot oksidləri ilə (NOx) zəngin olan (normadan 10-20 dəfə çox) işlənmiş qazları zəhərli kimyəvi duman yaratdığı üçün istehsalları dayandırılmaq ərafəsindədir. Bu firmaların hal-hazırda istehsal etdikləri benzinlə işləyən avtomobilləri də benzin sərfiyyatının və işlənmiş qazlarla atmosferə atılan karbon qazının (CO2) normadan çox olması ilə seçilir. Ona görə də Avropanın Paris, London, Düsseldorf və s. kimi mərkəzi şəhərlərində dizel və benzinlə çalışan avtomobillərin istifadəsi təcridən dayandırılacaqdır. Hal-hazırda bu şəhərlərin küçələrində sadəcə Avro 6 standartına cavab verən avtomobillərin istifadəsinə icazə verilir.

Homogen yanacaq-hava qarışığının yanma mexanizminin qüsurlarını hələ 1981-ci ildə dünyaya bildirmiş olsaq da, özlərini daha inkişaf etmiş millət sayan və bu gün də qlobal avtomobil sənayesinin hegemonluğunu əlində tutan Avropalı mütəxəssislər hal-hazırda çıxış yolunu elektrikli avtomobillərin istehsalında görürlər, halbuki bu heç də asan və zişansız texnologiya sayılmır. Hər şeydən əvvəl onu nəzərə almaq lazımdır ki, bu gün inkişaf etmiş ölkələrdə istehsal edilən elektrik stansiyalarının (su, istilik, atom və s.) birgə gücü daxili yanma mühərrikləri ilə işləyən yerüstü, dəniz nəqliyyat vasitələrinin, traktor və iş maşınlarının birgə gücündən 25-30 dəfə azdır, yəni sadəcə yerüstü nəqliyyat vasitələrini elektrikli avtomobillərlə əvəz etsək belə, kəskin elektrik çatışmazlığı ilə üzləşə bilərik. Digər tərəfdən, elektrik enerjisinin çoxu istilik və atom stansiyalarından hasil olunur ki, bunların da ətraf mühitə ziyanlı təsiri heç də mühərriklərininkindən az deyildir. Bundan başqa,ən güclü qələvi

metal olanlityum, alininyum və kompozit kimi çətin istehsal edilən materiallardan hazırlanan akkumulyator batareyalarının istismar müddəti bitdikdən sonra təkrar emalı mümkün olmadığı üçün, tullantı qalıqlarının isə atom elektrik stansiyalarının atılacaq qalıqlarından da ziyanlı olduğu üçün yaşayış yerlərindən çox-çox uzaq yerlərdə basdırmaq lazım gəlir. Elə bu batareyaların istehsalı zamanı ətraf mühitə atılan karbon qazının miqdarı (CO2) daxili yanma mühərriklərinin istehsalı zamanı meydana çıxan CO2’dən 50-60% daha çox olur.

Dünya enerji istehsalında 90-95% payı olan daxili yanma mühərriklərinin (DYM) 160 il bundan əvvəl kəşf olunmasına baxmayaraq, faydalı iş əmsalına görə hal-hazırda onu əvəz edə biləcək başqa bir güc qurğusunu tapmaq mümkün deyildir. Burada görkəmli Rus alimi Sannikovun 2012-ci ildə nəşr etdirdiyi bir məqaləsindəki epifraqfi yada salmaq yerinə düşərdi: “Пророчество о скором конце эры двигателей внутреннего сгорания, ничем не отличается от предсказаний о скором конце света”.

60 ildən artıq bir zaman ərzində sadəcə DYM sahəsində aparılmış elmi araşdırmalar, 35-dən artıq qeydiyyatı aparılmış elmi-texniki ixtiralar, müxtəlif ölçülü və konstruksiyalı mövcud həm benzin, həm də dizel mühərriklərinin təkmilləşdirilməsi və A-dan Z-yə qədər yeni mühərrikin layihələndirilməsi, prototip olaraq istehsal edilib sənayedə tətbiqi üçün müxtəlif testlərin aparılması nəticəsində qazanılmış təcrübə qlobal avtomobil sənaye sektorunu bu gün çəş-baş etmiş ekoloji problemləri həll etməyə tam imkan verir.

Möhtərəm Prezidentimiz İlham Əliyevin Respublikamızın qeyri-neft sektorunun davamlı və rəqəbat qabiliyyətli inkişafı üçün iqtisadi siyasətinin möhtəşəm əsərlərindən biri Azərmaş Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin (ASC) yaradılması sayılmalıdır. Bu müəssisədə “MADE IN AZERBAIJAN” brendi ilə məhsul buraxılmaqla Respublikamızın regionun Avtomobil İstehsalı Sənayesi Mərkəzinə çevrilmə Strategiyası qəbul edilmişdir. Neft sənayəsi qədər əhəmiyyətli olan bu Strategiyanın həyata keçirilməsi ilə respublikamız, nəinki iqtisadi cəhətdən inkişaf etmiş ölkələr səviyyəsinə yüksələcək, həm də üstün intellektual səviyyəyə çatmış bir millət olaraq özünü dünyaya daha da tanıdıracaqdır. Bununla da yenə möhtərəm prezidentimizin sayəsində Qarabağ Zəfərində olduğu kimi xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyevin başqa bir, ən önəmli arzu və istəyi də yerinə yetiriləcəkdir.

Azərbaycanın avtomobil istehsalı sahəsində bu möhtəşəm Strategiyayı müvəffəqiyyətlə həyata keçirmək üçün 2020-ci ilin başında mühərriki elm adamı olaraq “Qlobal avtomobil sənayesinin bu günü və sabahı: yanacaq və ətraf mühit problemləri, Azərmaş ASC Strategiyasının gerçəkləşdirilməsi üçün elmi tövsiyələr” mövzularında iki ədəd elmi tədqiqat layihələri hazırlayaraq, dövlətimizə təqdim etmişəm. Prezident Administrasiyasının 11.03.2020-ci il 10/M-1207-031 nömrəli tapşırığına uyğun olaraq təqdim etdiyim elmi tədqiqat layihələri Energetika və İqtisadiyyat Nazirliklərində müzakirəyə çıxarılmalı idi. Lakin Nazirliklərdən verilən məlumata görə təqdim etdiyim layihələrin müzakirəsi koronavirus pandemiyasına görə müvəqqəti olaraq təxirə salınmışdır.

Bu yaxınlarda Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı ilə İqtisadiyyat Nazirliyinin tabeliyində “Dördüncü Sənaye İnqilabının Təhlili və Koordinasiya Mərkəzində” innova-

tiv təşəbbüslərin, strategiyaların və layihələrin təhlilini aparacaq publik hüquqi şəxsin yaradılması imkan verir ki, təqdim etdiyim layihələr də bu Mərkəzin gündəliyi daxilində müzakirəyə çıxarılsın. Məlumdur ki, müasir daxili yanma mühərriklərinin layihələndirilməsi, mexaniki emalı, laboratoriya testlərinin aparılması, avtomobil üzərində müxtəlif yol və iqlim şəraitinə görə ən optimal və ekoloji iş şəraitinin nizamlanması və s. avtomatik olaraq digital yazılımların tətbiqi ilə idarə olunur. İstehsalın digitalaşdırıldığı 4-cü sənaye inqilabının ölkəmizdə qazanılmış imkanlarından və müxtəlif ölçülü həm benzin, həm də dizel mühərrikləri üzərində “MR-Proses” yanma mexanizminin tətbiqi ilə bir çox layihə tapşırıqları ilə qazanılmış bilik və təcrübədən istifadə etməklə qısa zaman ərzində Azərmaş ASC Strategiyasını gerçəkləşdirmək mümkün olacaqdır. Khazar avtomobilinin Peugeot lisenziyası ilə istehsal edilən motoru ilə dəyərdən tanış olan bir şəxs kimi onu deyə bilərəm ki, 1-1,5 il zaman ərzində, mühərriki köklü dəyişikliyə məruz qoymadan, “MR-Proses” yanma mexanizmini tətbiq etməklə Khazar avtomobilinin yanacaq sərfini 9-12 lt/100 km yerinə 4-6 lt’ə qədər, işlənmiş qazlardakı karbon qazı miqdarını CO2=150-200 qr/100 km’dən 90-100 qr qədər azaltmaq, heç bir əlavə filtrləyici və emissiya azaldıcı sistem tətbiq etmədən Avro 6 standartına uyğun avtomobil istehsal etmək mümkün olacaqdır.

60 ilə yaxın zaman ərzində ömrünü daxili yanma mühərriklərinin inkişafı üçün enişli-yoxuşlu yolları qət edərək, böyük təcrübə qazanmış bir şəxs olaraq onu etiraf etməyə də bərləyirəm ki, bəlkə məqalədən asan göründüyünü, lakin mühərriklə bağlı yeni ideyaların tətbiqinin heç də asan olmadığını bildirmək yerinə düşərdi. Ancaq dövlət qərarı və dəstəyi ortamdada respublikamızda mövcud olan elmi texniki potensialdan və hazırda sənaye obyektlərində fəaliyyət göstərən müasir texnoparkların imkanlarından istifadə etməklə dövlət əhəmiyyətli bir layihə olaraq Azərmaş Strategiyasını başa çatdırmaq mümkün deyil. Təəssüf ki, AZTU-da yaratdığımız müasir və nadir ölçü cihazları ilə Sovet İttifaqının sayılan elmi-tədqiqat laboratoriyası universitet funksiyasını anlama bilməyən bir qrup məsul şəxs tərəfindən məhv edilmişdir. Şübhəsiz ki, yeni motor sınaq laboratoriyası qurmaq bir qədər zamanımızı alsa da, lahiyənin ayrı-ayrı bölmələrini paralel olaraq eyni zaman ərzində icra etməklə bu vaxt itkisini minimuma endirmək mümkün olacaqdır.

Lakin tam əminliklə onu deyə bilərəm ki, layihənin icrasına başladıqdan 1-1,5 il keçdikdən sonra, dünyada bir ilk olaraq, yüksək yanacaq qənaətliliyi, performans və ekoloji təmizliyi ilə xarakterizə olunan 100% yerli imkanlarla istehsal edilmiş öz avtomobilinin sükanı arxasında oturmaq Möhtərəm Prezidentimiz İlham Əliyev Qalib Ölkə Başçısı olaraq Bakı-Ceyhan Neft kəməri, TANAP Qaz kəməri, Bakı-Tbilisi-Qars dəmiryolu layihələri kimi əhəmiyyətli olan Azərmaş layihəsini də dünyaya bəyan edəcəkdir. Bununla da ekoloji təsirinə görə krizis dövrü yaşayan qlobal avtomobil sənayesinin yeni dirçəliş erasının başladılması üçün imkanın yaradıldığını dünyaya bildirərək, Azərbaycanın şöhrətini bir daha yüksəklərə qaldıracaqdır. Hal-hazırda bu avtomobil mühərriki ilə bağlı elmi kəşf səviyyəsindəki ilk patentləşdirmə sənədləri Azərbaycan Respublikası Əqli Mülkiyyət Agentliyinə təqdim edilmə mərhələsindədir.

yatağından hava yolu ilə 7 km şimal-şərqdə, Daşkəsən və Göygöl rayonlarının inzibati ərazisində yerləşir. Yataq 2017-ci ildə “AzerGold” QSC-nin geoloqları tərəfindən kəşf edilib.

Gələn ilədək “Ağyoxuş” yatağının tam istismarına başlanılacaq

2020-ci il noyabr ayında “Ağyoxuş” yatağının birinci mərhələsi (“Ağyoxuş 1”) üzrə hasilat işlərinə başlanılıb, hazırda da hasil işləri uğurla davam etdirilir. Bu barədə “AzerGold” QSC-dən bildirilib. Məlumatla görə, istismarda olan “Çovdar” qızıl mədəni ilə yanaşı, “Ağyoxuş 1” yatağı “AzerGold”un istismar etdiyi ikinci qızıl yatağıdır. Bildirilir ki, “Ağyoxuş” da miqyasına görə nisbətən kiçik yataq hesab edilsə də, hazırda fəaliyyətdə olan “Çovdar” mədəninə yaxınlıqda yerləşməsi bu yatağın əlavə kapital qoyulma-

dan, eləcə də yeni emal zavodu və müvafiq infrastruktur qurulmadan istismarına şərait yaradır: “Ağyoxuş” yatağının işlənməsi üç istismar mərhələsindən ibarət olacaq (“Ağyoxuş 1”, “Ağyoxuş 2” və “Ağyoxuş 3”) və bütün mərhələlərin icrası “Çovdar” İnteqrəolunmuş Regional Emal Sahəsində həyata keçiriləcək. 2022-ci ilədək “Ağyoxuş” yatağının bütün mərhələləri üzrə istismar işlərinə başlanılacaq”.

Belə ki, 2020-ci il ərzində “Ağyoxuş” yatağında əlavə resurs mənbələrinin aşkar edilməsi məqsədi ilə “Ağyoxuş 2” və “Ağyoxuş 3” sahələ-

rində buruq-qazma işləri icra edilib. Qazma işləri nəticəsində götürülmüş nümunələr beynəlxalq laboratoriyaya göndərilib, əldə edilmiş nəticələr müsbət qiymətləndirilir. Xatırladaq ki, “Ağyoxuş 1” yatağının yerin təkində olan resursları 40 min unsiya qızıl olaraq hesablanıb və Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin 10 iyun 2020-ci il tarixli 1 nömrəli Protokolu ilə dövlət balansına qəbul edilib. Qeyd edilən resursların texniki cəhətdən çıxarılabilən həcmi isə 18 944 unsiya qızıl təşkil edir. Qeyd edək ki, “Ağyoxuş” qızıl yatağı “Çovdar”

11-17 mart 2021-ci il

(əvvəli 3-cü səhifədə)

Bu vaxta kimi mülki şəxslər arasında 63 nəfər öldürülmüşdür və demək olar ki, 300 nəfər mülki şəxs yaralanmışdır. Beləliklə, bu hücumla başlayan Ermənistan idi, biz özümüzü müdafiə etməli və cavab verməli idik. Bizim cavabımız çox adekvat olmuşdur və nəticədə biz işğal olunmuş ərazilərin mühüm hissəsini azad edə bildik».

“Figaro” qəzeti də bu suala istədiyi cavabı ala bilmir: «Biz sentyabrın 27-də Dağlıq Qarabağa qarşı hərbi hücumla keçməmişik, Ermənistan Azərbaycana qarşı hərbi hücumla keçmişdir. Bu hərbi hücumun ilk saatlarında bizim mülki şəxslər və hərbi qulluqçularımız arasında qurbanlarımız olmuşdur. Bu, üç ay müddətində Ermənistan tərəfindən Azərbaycana qarşı üçüncü hərbi təxribat idi... Bu hücumu etməklə Ermənistanın güddüyü siyasi məqsədlərə gəlincə, bunlar status-kvonun dəyişməz olaraq qalmasından, bu eskalasiyaya görə günahı bizim üstümüzə atmaqdan, danışqların tamamilə pozulmasından, üçüncü ölkələri münafişəyə cəlb etməkdən və münafişəni beynəlmilləşdirməkdən ibarət idi. Biz onlara yalnız adekvat cavab verdik. Bunun nəticəsində biz Azərbaycanın beynəlxalq səviyyədə tanınan ərazilərinin bir hissəsini azad etdik və azad etməyə davam edirik».

İlham Əliyev qadağan olunmuş silahlardan istifadəyə dair ölkəmizə yönəlmis ittihamların qarşısını aldı

Müzəffər Ordumuzun həyata keçirdiyi uğurlu hərbi əməliyyatlar nəticəsində darmadağın edilən, canlı qüvvə və texnika sarıdan böyük itkilər verərək geri çəkilən işğalçı qoşunlar bu məğlubiyyətin əvəzini çıxmaq üçün Tərtər, Bərdə, Goranboy, Beyləqan, Ağdam, Ağcabədi rayonlarını hər gün artilleriya və raket atəsinə tutdu.

Düşmənin bu zaman qadağan olunmuş kasetli bombalarından istifadə etdiyi də təsdiqini tapdı. Cəbhə xəttindən uzaqda yerləşən Gəncəyə ballistik zərbə endirildi. O cümlədən Abşeron, Xızı,

Şəmkir rayonları, Mingəçevir şəhəri hədəf alındı.

Ermənistanın bu raket hücumlarını həyata keçirməkdə yeganə məqsədi mülki insanlar arasında təşviş və çaxnaşma yaratmaq, bacardıqca çoxlu mülki şəxsləri qətlə yetirmək idi. Lakin Vətən müharibəsində yumruq tək birləşən xalqımızın iradəsini qırmaq, qorxutmaq mümkün deyildi. Dekabrın 10-da Bakının Azadlıq meydanında Vətən müharibəsindəki Qələbəyə həsr olunmuş Zəfər paradında Prezident İlham Əliyev xalqımızın qəhrəmanlığını qeyd edərək dedi: **“Mən bir daha Azərbaycan xalqının qəhrəmanlığını dilə gətirmək istəyirəm. Mənfur düşmən döyüş meydanında məğlubiyyətlə uğrayarkən mülki əhaliyə qarşı hərbi cinayətlər törədib, bizim şəhərlərimizi ballistik raketlərlə, fosforlu bombalarla, kasetli bombalarla atəşə tutub. Bu namərd atəş nəticəsində 100-ə yaxın mülki vətəndaş, onların arasında uşaqlar, qadınlar həlak olublar. Dörd yüzdən çox mülki vətəndaş yaralanıb, beş mindən çox ev dağıdılıb, ya da ki, o evlərə ziyan vurulub. Ancaq Azərbaycan vətəndaşı öz torpağından bir addım geri atmayıb”**.

“Amnesty International” təşkilatı da hələ müharibə günlərində Ermənistanın qadağan olunmuş silahlardan istifadə etməsini bəyan etdi. Lakin erməni təəssübkeşliyinin nəticəsi idi ki, bununla bağlı Ermənistanla hansısa beynəlxalq təzyiq heç bir beynəlxalq təşkilatın yadına düşmədi. Ermənistan tərəfi guya Azərbaycanın da qadağan olunmuş silahlardan istifadə etdiyini bəyan etsə də ortaya bir fakt, bir sübut qoya bilmədi. Belə olan halda Almanıyanın ARD televiziya kanalının əməkdaşının Prezident İlham Əliyevə «Onlar iddia edirlər ki, Siz kasetli raketlərdən istifadə edirsiniz. Hətta Sizin orada və Dağlıq Qarabağda kasetli raketlərdən istifadə etdiyinizə dair “Amnesty International” və “Human Rights Watch” təşkilatlarından bəzi dəlillər var idi. Nəyə görə Siz bu növ silahlardan istifadə edirsiz

niz?» sualı ünvanlaması ilə erməni maraqlarına xidmət göstərməsi aydın idi. O cümlədən “BBC News” televiziyası «Lakin eynilə, Siz kasetli silahlardan danışdıqda, sübut var ki, Siz də mülki yerlərdə, Stepanakertin küçələrində kasetli silahlardan istifadə etmisiniz və bu, “Human Rights Watch” təşkilatı tərəfindən geniş şəkildə sənədləşdirilmişdir, şəkillər çəkilmişdir, videolar çəkilmişdir, şahidlər ifadə vermişdir. Onların hadisə yerinə getmək imkanı var idi. Nəyə görə Siz o dərəcədə qeyri-dəqiq ola bilən kasetli silahlardan mülki yerlərdə istifadə edirsiniz?» sualı ilə Azərbaycana qarşı eyni mənbədən sifariş aldığı təsdiq edirdi.

Qeyd edim ki, artıq Ermənistanın bu əməlləri beynəlxalq səviyyədə etiraf edilir və ifşa olunur. Belə ki, yanvar ayında “Amnesty International” təşkilatı 44 günlük müharibə zamanı Ermənistanın qadağan olunmuş silahlardan istifadə etməsi nəticəsində mülki şəxslərin qətlə yetirilməsinə dair yeni hesabat yayıb. Hesabatda Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən qeyri-dəqiq ballistik raketlərdən, idarəolunmayan çoxsaylı raket sistemlərindən və artilleriya silahlarından istifadə edildiyi bildirilir. Lakin müharibə günlərində bu təşkilat heç bir fakt olmadan Azərbaycanın döyüşlərdə qadağan olunmuş silahlardan istifadə etdiyini iddia etsə də, bu barədə heç bir fakt ortaya qoya bilməmişdi. “CNN International” televiziyasının əməkdaşı Prezident İlham Əliyevlə müsahibəsində son suallarını yalnız bu mövzu ətrafında qurmaqla, “Amnesty International” təşkilatının öz təsdiqini tapmayan iddialarına istinad etməklə israrla Azərbaycanı insanlıq əleyhinə cinayətdə ittiham etməyə cəhd göstərirdi. Lakin «Mən deyərdim ki, ermənipərəst və anti-Azərbaycan mövqeyinə görə sizin adını çəkdiyiniz təşkilatla bizim heç bir təmasıruz yoxdur. Birincisi, bu, səhvdir, yanlışdır. İkincisi, mən onlara tövsiyə edərdim ki, kasetli bombaların bizim mülki şəxslərimizə qarşı necə istifadə olunduğuna baxsın-

lar. Onların “Smerç”dən, “Elbrus”dan, “Toçka U”dan, ballistik raketlərdən bizim şəhərlərimizə qarşı necə istifadə etdiyinə baxsınlar - Gəncə, Goranboy, Naftalan, Yevlax və digər şəhərlər Ermənistanın bombardmanı altındadır. Niyə “Amnesty International” yalnız bir tərəfi görür və ya görmək istəyir? Niyə onlar digər tərəfi görmürlər? Sual budur» deyən İlham Əliyev həmin jurnalistin bütün arqumentlərini darmadağın etdi. Və dövlət başçısı sübut etdi ki, jurnalist eyni sualları bundan əvvəl müsahibə götürdüyü Ermənistan prezidentinə verməməklə tamamilə qərəzli mövqe tutub.

Azərbaycanı dünyaya xristian dininin düşməni kimi tanımaq planı iflasa uğradı

Bu müsahibələrdə Azərbaycana Şuşadakı kilsəyə raket zərbəsi endirilməsi məsələsi ilə də bağlı qara yaxılmasına da cəhd edildi. Lakin Prezident İlham Əliyev Qərb KİV-lərinin bu cəhdlərinin qarşısını müdrikcəsinə, faktlarla aldı. Məlum olduğu kimi, müharibə günlərində Şuşadakı kilsəyə raket zərbəsi endirilmişdi. Lakin araşdırmalar, raket zərbəsi nəticəsində kilsənin binasına dəyən ziyan və daxili interyerinin vəziyyəti göstərirdi ki, bu hadisə əslində Ermənistanın öz tərəfindən törədilib və məqsəd Azərbaycana qara yaxmaqdır. Amma Qərb KİV-lərinin əməkdaşları Azərbaycan Prezidentindən ordumuzun belə bir zərbəni endirib endirmədiyini soruşmurdular və birbaşa ittihamla çıxış edirdilər.

Məsələn, Azərbaycanı mülki erməni əhalini atəşə tutmaqda ittiham edən “Sky News” televiziyasının müxbiri deyirdi: «Lakin Siz regionun paytaxtı olan Stepanakertə qarşı elə bunu edirsiniz. Siz bunu Şuşaya qarşı edirsiniz, hansı ki, dünyanın bir yox, iki dəfə atəşə tutulmuşdur. Oradakı kilsəyə iki dəfə zərbə vurulmuşdur və açıq-aydın idi ki, orada mülki şəxslər və jurnalistlər özlərinə sığınacaq tapmışdılar». Yaxud, “BBC News” televiziyası: «Prezident Əliyev, dinə gəldikdə, Ermənistanda

kilsəyə hücum olub». “France 24” televiziya kanalının da bu barədə sualı məzmunca o birlərindən fərqlənmirdi: «Bəs, Dağlıq Qarabağdakı kilsələrin bombardman edilməsi görüntüləri barədə nə deyə bilərsiniz? Əlbəttə ki, onlar hərbi hədəflər deyil». Cənab İlham Əliyev bu sualların hamısını dəqiqliklə cavablandırırdı. Və bu cavablarla dünya erməniliyinin Azərbaycan haqqında yaratmaq istədiyi «qeyri-sivil dövlət təsəvvürü elə ilk cəhdə iflasa uğradı. Dünya erməniliyinin kilsə məsələsində Azərbaycanı dünyaya xristian dininin düşməni kimi tanımaq istəyirdi. Amma elə ilk addımda bu riyakar planı uğursuzluğa düşürdü. “France 24” televiziya kanalına müsahibəsində İlham Əliyev bütün dünyaya əsil həqiqətləri çatdıraraq dünya erməniliyinin bütün iddialarını darmadağın etdi: «Bəli, siz haqlısınız. Biz bu məsələni araşdırırıq. Onu qeyd etmək istəyirəm ki, Azərbaycan dini tolerantlıq səviyyəsi çox yüksək olan bir ölkədir və bu, bütün aparıcı beynəlxalq təşkilatlar, o cümlədən Birləşmiş Millətlər Təşkilatı tərəfindən qeyd olunmuşdur. Zəti-müqəddəsləri, Vatikanın rəhbəri, Roma Papası Fransisk Bakıya səfəri zamanı açıq şəkildə demişdir ki, Azərbaycanda mədəniyyətlərarası və dinlərarası dialoqun səviyyəsi çox yüksəkdir. Siz yəqin ki, Bakının mərkəzində olan, tərəfimizdən bərpa edilmiş erməni kilsəsini görmüsünüz. Biz onu erməni xalqının mirası kimi qoruyuruq. Biz bu kilsədə erməni dilində 5000-dən artıq qədim kitab saxlayırıq. Lakin Ermənistan bizim məscidlərimizə nə edib? Onlar Ağdamın, Füzulinin və Şuşanın məscidlərinə nə ediblər? Demək olar ki, onlar nəinki onları dağıdıblar, orada heyvan saxlayırlar. Onlar orada donuz saxlayırlar və bununla təkcə bizim deyil, bütün müsəlmanların hissələrini təhqir edirlər».

Ziyad SƏMƏDZADƏ, AMEA-nın haqiqi üzvü, Milli Məclisin deputatı

EIA Azərbaycanın neft hasilatı üzrə proqnozunu artırıb

ABŞ-ın Energetika Nazirliyi yanında Energetika İnformasiyası Administrasiyası (EIA) Azərbaycanda 2021-2022-ci illər üçün gündəlik neft və digər maye karbohidrogenlərin hasilatı üzrə proqnozunu yüksəldib.

EIA verdiyi məlumata görə, bu il Azərbaycanda gündəlik neft və digər maye karbohidrogenlərin hasilatı 770 min barel təşkil edəcək ki, bu da əvvəlki proqnozdan 40 min barel çoxdur.

Qurumun proqnozuna görə, 2022-ci ildə ölkədə gündəlik neft hasilatı artacaq və 820 min barel təşkil edəcək. Bu, fevralda verilən proqnoza müqayisədə 40 min barel çoxdur.

EIA-in göstəricilərinə əsasən, ötən il Azərbaycanda orta gündəlik neft və digər maye karbohidrogenlər hasilatı 710 min barel səviyyəsində olub.

SOCAR-ın hesablarına 18 milyard manata yaxın vəsait daxil olub

Ötən il SOCAR-ın valyuta və hesablaşma hesablarına 17,8 mlrd. manat vəsait daxil olub.

Bu barədə Nazirlər Kabinetinin 2020-ci ilə dair hesabatında bildirilib.

Hesabatda qeyd olunur ki, 2020-ci ildə şirkət üzrə əsaslı qoyuluşu 1,3 mlrd. manat təşkil edib.

Vurğulanır ki, 2020-ci ildə SOCAR 7,4 mln. ton neft və 7,3 mlrd. kubmetr qaz hasil edilib, bu da 2019-cu illə müqayisədə müvafiq olaraq 275,9 min ton az və 525,4 mlrd. kubmetr çoxdur.

Məlumatla görə, hasil edilən neftin 1,3 min tonu, qazın isə 1,4 mlrd. kubmetri ixracə yönəldilib.

“İxrac neftinin 749,9 min tonu Bakı-Tbilisi-Ceyhan (BTC), 584,5 min tonu Bakı-Novorossiysk kəmərləri vasitəsi ilə daşınıb. Neft və qazın ixracından daxilolmalar ümumilikdə 628,6 mln. ABŞ dolları təşkil edib”, - hesabatda qeyd olunur.

Azərbaycanda ən böyük kapitalla sahib BOKT-lar açıqlanıb

Azərbaycanda 2021-ci ilin 10 mart tarixinə kredit bazarının ikinci böyük iştirakçıları bank olmayan kredit təşkilatlarının nizamnamə, yaxud səhm kapitallarına görə renkinqləri məlum olub.

Banker.az bildirir ki, siyahıya bu il də vaxtı ilə ləğv olunan bank “Para Bank” ASC-nin varisi “Para” BOKT-dur. Bu BOKT bu kreditlər üzrə cəmi nizam-

namə kapitalının 26%, yəni 39 milyon manatına sahibdir.

İkinci ən böyük kapitalla sahib BOKT isə dövlətə məxsus olan “Aqrarkredit” BOKT-dur ki, burada kapitalın həcmi 23 milyon manat təşkil edir.

Üçüncü sırada 10 milyon ABŞ dolları və ya milli valyuta ilə hazırkı məzənnə ilə ifadədə 17 milyon olan “TBC Kredit” BOKT-dur.

Sığorta sektorunun aktivləri ötən il 4% azalıb

2020-ci ilin sonuna Azərbaycanın sığorta sektorunun aktivləri 1 milyard 339,5 milyon manat təşkil edib.

Bu, 2019-cu ilin sonu ilə müqayisədə 4,15% azdır.

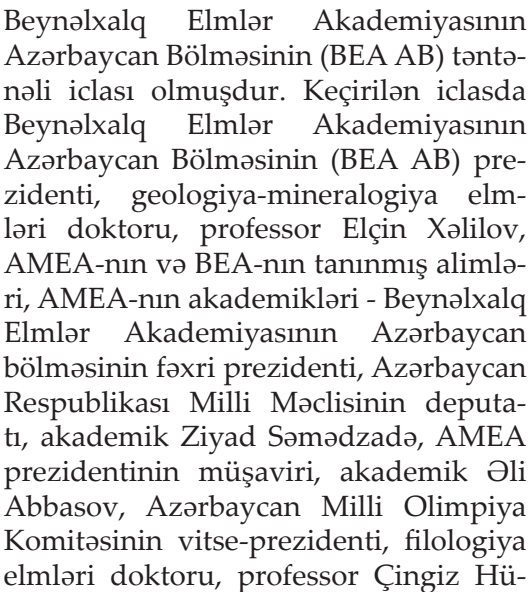
Azalma “AXA Mbask” Sığorta Şirkəti və “Amrah Sığorta” ASC-lərinin sığorta bazarını könüllü şəkildə tərk etməsi, “Standard Insurance” Sığorta Şirkəti ASC-nin isə bazardan məcburi şəkildə çıxarılması ilə bağlıdır.

Bu ilin əvvəlinə sektorun aktivlərinin 516,2 milyon manatı və yaxud 38,5%-i qiymətli kağızlara investisiyalar olub.

Bu, ötən ilin əvvəlinə nisbətən 6,9% azdır. O cümlədən sığortaçıların dövlət qiymətli kağızlarına qoyduğu investisiyalar 7,2% azalaraq 436 milyon manata, qeyri-dövlət qiymətli kağızlarına qoyduğu investisiyalar isə 4,75% azalaraq 80,2 milyon manata düşüb.

Hesabat dövründə sektorun depozit hesablarındakı vəsaitləri 13,5% azalaraq 313,5 milyon manat, pul vəsaitlərində olan digər aktivləri 19% artaraq 121,3 milyon manat, digər aktivləri isə 2,5% artaraq 388,5 milyon manat təşkil edib.

Beynəlxalq Elmlər Akademiyasının Azərbaycan Bölməsinin təntənəli iclası keçirilib

ana Ümumdünya Elmi Əməkdaşlıq Təşkilatının "Sərhədsiz Elm" Qızıl Medalını (Almaniya, Münhen) təqdim edərkən, bir daha BEA AB-nin bütün üzvləri adından yeni elmi yaradıcılıq uğurları arzulayıb. Fəxri prezident, AMEA və BEA-nın akademiki Ziyad Səmədzadə tədbir iştirakçılarına salamlayaraq bildirib ki, dünya təcrübəsinə görə məhz bazar iqtisadiyyatı şəraitində azad rəqabətə imkan yaratmaqla, dövlət sektoru ilə yanaşı, özəl sektorun formalaşdırılması və onun imkanlarından istifadə etməklə iqtisadi inkişaf, ölkənin tərəqqisizə nail olmaq mümkündür. Daha sonra akademik Ziyad Səmədzadə son dövrlərdə Azərbaycan elminin qarşısında duran vəzifələrdən geniş bəhs edib, BEA AB-nin bu istiqamətdə fəaliyyətini yüksək qiymətləndirdiyini bildirib. Həmçinin, ona 80 illik yubileyi münasibətlə arzularını dilə gətirən, onun fəaliyyətinə layiqli qiymət verən tədbir iştirakçılarına, BEA-nın rəhbərliyinə, üzvlərinə minnətdarlığını bəyan edib.

seyznədə, BEA AB-nin vitse-prezidenti, professor Məhbubə Vəliyeva, Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin rektoru, BEA AB-nin akademiki, professor Ədalət Muradov, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabineti "Sənaye və Energetika" şöbəsinin müdiri, BEA AB-nin akademiki, professor Elşən Hacızadə, Beynəlxalq Ekoenergetika Akademiyasının həqiqi üzvü, akademik, iqtisad elmləri doktoru, professor Vahid Novruzov, Azərbaycan Standartlaşdırma İnstitutunun baş direktoru, iqtisad elmləri doktoru, professor Namiq Tağıyev, BEA AB-nin akademiki, coğrafiya elmləri doktoru, professor, Azərbaycan Respublikasının Əməkdar müəllimi, "Şöhrət" ordeni laureatı Şövkət Göyçaylı, BEA AB-nin akademiki, professor, ictimai-siyasi xadim, əməkdar elm xadimi, Təhsil Nazirliyi yanında İctimai Şuranın sədri Şahlar Əsgərov, Azərbaycan Tibb Universitetinin prorektoru, Türk Beynəlxalq Tibb Akademiyasının üzvü, Azərbaycanın Əməkdar Elm xadimi, professor Sabir Əliyev, BEA AB-nin akademiki, Azərbaycan Respublikasının Gürcüstan və Moldovada səhiyyə fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri, hüquq elmləri doktoru, professor Namiq Əliyev, "Azərbaycan" beynəlxalq jurnalının təsisçisi və baş redaktoru, BEA-nın Fəxri Akademiki Əmil Nəzirli, BEA-nın yüksək mükafatı "Qızıl döş nişanı" laureatı, Ensiklopediya Nəşriyyatının direktoru Fikrət

professor Namiq Tağıyev və başqaların vurulayıblar ki, genişmiqyaslı araşdırmaqları ilə müasir iqtisad elminin, eləcə də Azərbaycanın sosial-iqtisadi inkişaf problemlərinin öyrənilməsinə sanballı töhfələr vermiş tanınmış elm kadımı, Milli Məclisin deputatı, "Şöhrət" və "Sərəf" ordenli, akademik Ziyad Səmədzadənin elmi və ictimai siyasi fəaliyyəti hər zaman yüksək qiymətləndirilib. Çıxış edən iştirakçılar həmçinin akademik Ziyad Səmədzadənin dünya ölkələrinin iqtisadi inkişaf təcrübəsini dərinlən öyrənməyə onların müttərəqqi cəhətlərini Azərbaycanda tətbiq edən alim kimi zəngin fəaliyyətinin hər zaman dövlətin və xalqın tələblərinə cavab verdiyini xüsusi vurğulayaraq, mənalı ömür yolunun 80-ci ildəsinə qədəm qoymuş alimin bugün də yorulmadan yazıb-yaratmasını, parlamentdə və cəmiyyətdə fəallığı ilə daim seçildiyini, elmi cəvrlərdə Azərbaycanı iqtisad elminin ağsaqqalı kimi qəbul olunduğunu fərah hissi ilə tədbir iştirakçılarının nəzərinə çatdırlar.

Tədbirdə çıxış edən "Azərbaycanım"

beynəlxalq jurnalının baş redaktoru, BEA-nın Fəxri Akademiki Emil Nəsirli akademik Ziyad Səmədzadəyə "Azərbaycanım" beynəlxalq jurnalının təsis etdiyi "Azərbaycanın qüruru" qızıl ordenini təqdim edib. Ziyad Səmədzadənin qeyd olunan mükafata layiq görülməsi münsibətilə bir daha "Azərbaycanım" beynəlxalq jurnalının Redaksiya Şurası və jurnalın kollektivi adından alimi təbrik edən Emil Nəsirli ona uzun ömür, möhkəm can sağlığı, elmimizin inkişafı yolunda yeni nailiyyətlər arzulayıb.

Tədbir Beynəlxalq Elmlər Akademiyasının seçilmiş akademiklərinə və müxbir üzvlərinə diplomların təqdim olunması ilə davam edib.

BEA AB-in yeni həqiqi üzvləri seçilmiş Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin rektoru, Rusiya Təbiət Akademiyasının akademiki, iqtisadiyyat elmləri doktoru, professor Muradov Ədalət Cəlal oğluna, Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyi Elmi Tədqiqat "Mamalıq və Ginekologiya" İnstitutunun direktoru, "Ginekologiya və Perinatologiya"nın inkişafına dəstək" Assosiasiyasının Prezidenti, professor Qurbanova Cəmilə Fəzli qızına, Azərbaycan Standartlaşdırma

redaktoru, tıbb üzrə fəlsəfə doktoru Əlizadə Səmayə Fərzəllə qızına, Elmi Tədqiqat "Mamalıq və Ginekologiya" İnstitutunun elmi işçisi, "Ginekologiya və Perinatologiya"nın inkişafına dəstək" Assosiasiyasının, Amerika Beynəlxalq Tədqiqatçılar Assosiasiyasının (ABS) və Beynəlxalq İnkişaf və Tolerantlıq Assosiasiyasının (Yaponiya) üzvü, tıbb üzrə fəlsəfə doktoru Hüseynova Səadət Arip qızına BEA AB-nin müxbir üzvü diplomları təqdim edilib. Tədbirdə Moldova İctimai Palatasının sədri, ictimai xadim, dövlət idarəetmə və hüquq üzrə magistr Aureliya Andreyevna Qrigo-riyeva BEA AB-nin xarici müxbir üzvü diplomu təqdim olunub. Qeyd olunan diplomları sahiblərinə təntənəli iclasda BEA AB-nin Fəxri prezidenti, akademik Ziyad Səmədzadə təqdim edib.

Daha sonra tədbir iştirakçıları tərəfindən Azərbaycan Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə işğaldan azad edilmiş ərazilər-
də quruculuq strategiyasının həyata keçirilməsində uyğun olaraq, BEA AB-nin fəaliyyətinin əsas istiqamətlərinin müzakirəsi-
ətrafında geniş fikir mübadiləsi aparılıb.

Xəbərlər şöbəsi,
"Azərbaycanım"

ELVIN MƏLİKOVUN XALQINA NOVRUZ HƏDİYYƏSİ

Video görüntülərinə baxdım. Bir gün sonra Hərbi Xidmətə gedəcəkdiki. Uşaqlıq dostları ilə birgə keçirdiyi son gündən xəbərsizdi. O qədər sevincli idi ki... Hey gülürdü. Məsumca, uşaq kimi. Elə bil hamıdan xoşbəxt idi. Bu məsum uşaqlığın, uşaq məsumluğunun xoşbəxtliyini bağrına basmaq, qorumaq istəyirdin. O isə xoşbəxtliyin özünü anlatdı bizə.

Məlikov Elvin İlham oğlu 2001-ci il martın 20-də anadan olub. Bakıda. 20 yaşı olur bu il... Cüdoçuydu, qatıldığı yarışlarda mükafatlar alıb. Üzgüçülüklə məşğul olub. Gözəl rəsmlər çəkib. Atası İlham maşın ustasıydı. Dərslərini yaxşı oxuyar, həm də atasına kömək edərdi. Yaşından böyükdü Elvin.

Köhnə Günəşlidə 24 nömrəli tam orta məktəbin məzunudur. ADU-nun tələbəsi Əliyev Rəşad da 24 nömrəli məktəbin məzunudur: parta yoldaşı, dost, qardaş olmuşuq. Mərd, səxavətli, elə saf idi ki... Yaşadları əyləndirən zaman o, ailəsinə kömək etmək haqda düşünürdü. Maşınları sevirdi. Saatlarla maşınlardan danışardı. Axırncı dəfə telefon söhbətimizdə artıq silahlardan bəhs etdi. Mübariz İbrahimova sevgisi başqaydı. "Qardaşın burda Mübariz İbrahimovun istifadə etdiyi silahla döyüşür. Onun intiqamını alacam", - dedi. Xəyalları vardı - ev, maşın almaq, sevgisinə qovuşmaq... Ali arzusuna - Müqəddəsliyə qovuşdu.

"Birlikdə böyümüşük. Ən maraqlı günləri birlikdə yaşamışıq. Onunla mübahisə etməyə bir bəhanə tapmazdın. Qəlbi geniş, təmiz, sədaqətli, cəsur idi Elvin. Belə dostum olduğu üçün fəxr edirdim. İndi də fəxr edirəm. İstəyirəm onu hamı tanıсын", - bunları Elçin Salamov söylədi. Onu hamı tanıyır, ay Elçin. Onu Azərbaycan torpağı tanıyır. Bu torpağın bir adı da indi Şəhid Elvin Məlikovdur. Polad, Nail, Mübariz, Əliyar, Tərən, Xudayardır...

"Onun haqqında düşüncələrimi danışsam, bitməz ki... Hələ də yoxluğunu qəbul edə bilmirəm. Hər gün onu düşünürəm. Hərtərəfli idi", - deyən Murad Quliyevin bir fikri ağıma işlədi: "O qədər saf, sadıq, məğrur, ləyaqətli idi ki... Şəhid adına layiq idi".

Doğru deyirdi. Bu ada layiq olmaq da var. Onun üçün də bu ad qürur yeriydi. Başqa bir dostu - Neft və Sənaye Universitetinin tələbəsi Nurlan Ağayev isə dedi ki, Elvin kimi dost, qardaş itirmək çox ağırdır: **"Onun necə səviyyədə olmasını heç bir sözlə anlada bilmərəm. Xalqımız onunla fəxr edəcək. Ona nəsisb oldu Şəhidlik zirvəsi. Kaş ki mənə də nəsisb olaydı..."**

Bütün dostları, döyüş yoldaşları onun şəxsiyyətiindən, igidliyindən, Vətən sevgisindən danışır, danışmaq istəyirdi.

Elvin ali təhsilini başa vurmadan Hərbi Xidmətə yollandı.

"Öncə Vətənə borcunu yerinə yetirməliyəm", - dedi anasına

2019-cu ildə atasını itirəndən az sonra gedir Həqiqi Hərbi Xidmətə. "İmkan tapan kimi atasına kömək edirdi. Qazandığı pulu mənə verərdi. "Qazandığını özünə də xərclə", - deyirdim. "Yox, bacılarımın təhsilinə gərək olar", - deyirdi deyə danışır İlhamə xanım. Amma hələ məktəbdə oxuyandan 20 Yanvar, Xocalı faciəsi, Qarabağ haqda danışardı. Əsgər getməyə tələsirdi, elə bil ürəyinə dammışdı ki, müharibə olacaq. Deyirdi, "torpaqları almağa gedirəm, ana, fikir eləmə. Torpaqlarımız azad olsa, mənim də bir damcı payım olsa, ən xoşbəxt adam olaram".

Ağcabədidən sonra Cəlilabadda XTQ-də xidmət edib. Elə ilk günlərdən fərqlənib, komandiri "Elvin əsl hərbiçisən. Snayperçisən, hərbi-də qal", - deyib. Sərrast atıcılığı ilə seçilib. Zəng

edəndə valideynlərinə "komandirim mənə saxlamaq istəyir", - deyib fəxrlə.

Qarabağ savaşı başlayanda Ağcabədidə N saylı hərbi hissədən döyüş bölgəsinə Füzuliyə yollanır. Məsuliyyəti, atıcılığı, silahları idarə etmək bacarığı ilə tanınırdı Elvin. Sorağı özündən əvvəl çatmışdı hərbi hissəyə. "Əlləri qızıl, qızıl Elvin" deyirdilər.

Döyüş yoldaşı, Şəkidə müalicə alan Ziyarın dediyi kimi, "Elvin qızıl idi. Bizim **"Qızıl Elvin"**imiz. **Fikri-zikri qələbə idi. O qədər mədəni, səmimi və qorxmaz idi ki... Hamımız əsgər idik, döyüşürdük. Amma o, bir başqaydı. İndi də fikirləşirəm ki, elə bil ən yaxşılari seçirdi güllələr".**

2 oktyabr gecəsi...

Gecə yata bilmədim. Bacım da bizdə idi. "nə olub?", - deyə sordu. Dedim ki, ürəyim ağrılaşdı, yandı elə bil. Su içdim, yanğım keçmədi. Ürəyim yandı, yandı... Demə 3-də... - səsi qırıldı ananın. Kövrəldi İlhamə xanım.

Ananın göz yaşını necə silmək olar?! Ananın göz yaşından ağır nə olar ki?! Çox ağırdı anaların göz yaşı. Elə ağırdı ki, bircə damcısında boğularsan. Bircə damcısından əzilərsən, xıncım-xıncım olarsan...

İndi İkinci Fəxri Xiyabanda uyuyan Elvin Məlikov "Vətən uğrunda" və "Füzulinin azadlığına görə" medalları ilə təltif olunub.

Elvinin komandiri, mayor Anar Quliyevin dedikləri: Əsgərim Elvindən çox danışa bilərəm. Hədsiz mədəni, Qorxmaz idi. Ən önəmlisi, hamımız kimi torpaqlarımızın azadlıq həsrətini çəkirdi. Məsuliyyətliydi. Ona baxanda qəhrəman Mehdi Hüseynzadəni xatırlayırdım. İmkan olan kimi gözəl rəsmlər çəkirdi.

Qaraxanbəyli uğrunda döyüşlərdə şəhid oldu. Düşmən yüksəkliklərdə yerləşmişdi. Biz hücum keçməliydik. Elvin pulemyot manqasında döyüş yoldaşı İrapov İsmayilla Kayot silahını idarə edirdi. Silah ağır olduğundan iki nəfər idarə edir. Kayot silahı çox önəmlidir. Düşmən atəş yağdırırdı. Elvingil onları susdurmaliydi. Mən təxminən 50 m uzaqda idim. Elvingilin mövqeyinə mina atıldı. Mən onları səslədim "mövqeyi dəyişin" deyə. Ancaq ikinci atəş açıldı. Təsəvvür etməsən, əsgərlərinin şəhid olmağını görmək necə ağırdır. Onlara tərəf atıldım. İnanmaq istəməyirdim. İnanmırdım. Bir daha baxdım, nəbzlərini yoxladım... Çox ağırdı. Çox doğmaydı, çox saf idi. Əsl döyüşçü idi. Bilirdim ki, verilən tapşırığı tam, sonacan yerinə yetirəcək.

Mən bir zabıt, döyüşçü kimi fəxr edirəm ki, elə əsgərim olub. Təkcə mən yox, bizim bölükdən sağ qalan döyüşçülər hamısı fəxr edir. Onun doğmaları, yaxınları da fəxr edəcək həmişə. Nə qədər ki, Elvin kimi cəsur oğullarımız var, bu xalq başı uca olacaq, Azərbaycan heç vaxt əyləməyəcək heç bir düşmən önündə.

Doğru deyir mayor Anar Quliyev. Başlı bələli Azərbaycanımız elə Elvin kimi oğulların igidliyi, cəsarəti, mərdliyi hesabına əsrlərdi yaşayıb, yaşayır və yaşayacaq. Öz bütövlüyünə qovuşur və qovuşacaq.

Martın 20-si də Elvin Məlikovlar ailəsinə tələyin bayram hədiyyəsi idi. Bu Novruzda isə o, Şəhid Elvini xalqına hədiyyə etdi.

P.S. Hərbi Xidmətdən əvvəl "Optimal"da işləyirdi Elvin. Martın 20-də 20 yaşı olur. İş yoldaşları Şəhid Elvin Məlikovun 20 yaşını qeyd edəcək.

Kəmalə Abiyeva, şair, publisist

Bu Vətən nəğməsi, Zəfər marşıdır

Soruşursan, əziz dost,
Hardan başlanır Vətən?
Bəlkə uzaq Baykaldan,
İnsanlığın beşiyi
Əsrarəngiz Altaydan,
Qayalara çapılmış
Ərhun kitablarından
Türk dünyanı dolaşmış
Bəlkə yovşanlı çöldən
Ərən bürcü şəhərdən
Mavi gözlü Xəzərdən
Hardan başlanır Vətən?

Öydük mavi Xəzəri
O, bir dünya gözəli
Amma işin əzəli
Qanımızla boyanmış,
Üçrəngli bayrağımız!
Millətin şah əsəri!
Bayraqdan başlanır Vətən!

Əsgər oğlum, haydı get
Vətən sənə əmanət.
Füsrət vermə düşməne
Zəfər çalsın ədalət
Düşmənin kəlləsinə
Şimşək kimi çıxıb dur

Bizim şanlı bayrağı
Zirvələrə taxıb dur
Oğluna əsgər deyən,
Anadan başlanır Vətən!
Vətən sağ olsun deyən,
Atadan başlanır Vətən!

Üzeyirin bəstəsindən
Qarabağ şikəstəsindən
Bülbülün cəh-cəhindən
Rəşidin nəğməsindən
Muğamı höknürən tardan
Döyüşə çağıran sazdan
"Cəngidən", "Misridən" başlanır Vətən!

İndi bildinmi, dostum,
Hardan başlanır Vətən?
Ana torpaq yolunda
Harda qanın axdısı
Yağı düşmən gülləsi
Şirin canı yaxdısı
Harda şəhid düşmüşük
Hardaki səngərin var
Yenilməz əsgərin var
Harda Sərdari-Milli
Qüdrətli rəhbərin var
Ordan başlanır Vətən!
Ordan başlanır Vətən!

Hümmətov V. S.

Təsisçi:
Akademik Ziyad SƏMƏDZADƏ
Baş redaktor:
Aytən SƏMƏDZADƏ

ELMİ-REDAKSİYA ŞURASI:
Ziyad Səmədzadə, Aytən Səmədzadə, Akif Musayev, Qüdrət Kərimov,
Elşən Hacıadə, Elşad Səmədzadə, Məhiş Əhmədov, Müşfiq Atakışiyev,
Bəyalı Ataşov, Zəhid Məmmədov, Mirqasım Vahabov, Süleyman Qasımov,
Ədalət Muradov, Vahid Novruzov, Aydın Hüseynov, Rəsul Balayev,
Cahangir Qocayev, Abbas Əliyev

Dizayner:
Lamiyə NƏBİYEVƏ

Redaksiyanın ünvanı:
Əliyar Əliyev küçəsi, 7
Redaksiya: +99412 566 09 60
Faks: +99412 514 14 27
Mühasibatlıq:
+99412 566 63 08

Dərc olunan materiallardakı fikirlər Azərbaycan dövlətinin mənafeyinə uyğun gəlməlidir. "İQTİSADİYYAT" qəzetinin kompüter mərkəzində yığılmış və şəhirlənməmiş, «Azermidia» MMC nəşriyyatı mətbəəsində çap edilmişdir. Lisenziya: 022201; İndeks: 0355; Tiraj: 2500